

Πώς κατανοώ τις πληροφορίες
των μη λογοτεχνικών κειμένων

Προϋποθέσεις σύνταξης περίληψης

Νοητικές ικανότητες

Η περίληψη προκύπτει από την επιλογή, τον μετασχηματισμό και την αναδιοργάνωση των σημαντικών στοιχείων ενός προγενέστερου και εκτενέστερου κειμένου. Επομένως, προϋποθέτει εκ μέρους του συντάκτη **αναγνωστική ευχέρεια**:

- *ικανότητα γλωσσικής επεξεργασίας του κειμένου*
- *αφαιρετική ικανότητα*
- *ικανότητα αποδόμησης του αρχικού κειμένου, και*
- *ευχέρεια ανασύστασης ενός νέου κειμένου.*

Εξοικείωση με το αρχικό κείμενο

Η ικανότητα παραγωγής περιληπτικού λόγου όμως δεν προκύπτει αυτομάτως, ο περιληπτικός λόγος κακώς θεωρείται αυτονόητος. Μόνη η πρακτική εξάσκηση δεν επαρκεί για τη βελτίωση των δεξιοτήτων πύκνωσης λόγου.

Το πρώτο βήμα λοιπόν για τη διδασκαλία της περίληψης σκοπό έχει την εξοικείωση με το αρχικό κείμενο, με σκοπό να αποκτήσει ο μαθητής αναγνωστική ευχέρεια και ικανότητα γλωσσικής επεξεργασίας του κειμένου.

Κατανοώ το αρχικό κείμενο σημαίνει:

1. Κατανοώ **το θέμα** του κειμένου.
2. Κατανοώ **το περιεχόμενο** του κειμένου.
3. Παρακολουθώ **την οργάνωση** του κειμένου.
4. Αναγνωρίζω τον τρόπο **οργάνωσης των πληροφοριών σε κάθε παράγραφο**.
5. Κατανοώ τη **«γλώσσα/έκφραση»** του κειμένου.
6. Αναγνωρίζω **το είδος** του κειμένου.

Τα κείμενα που δίνονται για περίληψη δεν είναι περιγραφικά ή αφηγηματικά κείμενα, με τα οποία οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι. Είναι κείμενα στα οποία επικρατεί ο φιλοσοφικός και επιστημονικός λόγος (**επιστημονικά, δοκίμια, άρθρα, επιφυλλίδες**) και κείμενα στα οποία γίνεται χρήση της γλώσσας με την ποιητική/συνυποδηλωτική της σημασία (**λογοτεχνικά και στοχαστικά δοκίμια**). Γι' αυτό οι μαθητές δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν το είδος των πληροφοριών σε κάθε παράγραφο. Στη συνέχεια θα επισημάνουμε τις δυσκολίες αυτές και θα υπενθυμίσουμε όσα μαθαίνουμε για τη σημασία των λέξεων στη Γραμματική και στο Συντακτικό.

Γι' αυτόν τον σκοπό:

- α) θα αξιοποιήσουμε τη διδασκόμενη θεωρία στο μάθημα Έκφραση-Έκθεση για το Λύκειο και Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο για τα συστατικά στοιχεία των κειμένων που δίνονται για περίληψη·
- β) θα προσθέσουμε τις απαραίτητες πληροφορίες για τις αφηρημένες έννοιες, που λείπουν από τα σχολικά βιβλία.

Δυσκολίες κατανόησης του αρχικού κειμένου και διδασκόμενη θεωρία

	Δυσκολίες	Αξιοποιώ τη διδασκόμενη θεωρία
Ως προς το/α θέμα/τα	Τα θέματα, δηλαδή τα ουσιαστικά στο αρχικό κείμενο, είναι αφηρημένες και όχι συγκεκριμένες έννοιες.	Στα σχολικά βιβλία για το γλωσσικό μάθημα δεν γίνεται λόγος για τις έννοιες ούτε για τη σχέση εννοιών-ουσιαστικών, οπότε θα αξιοποιήσω ό,τι μαθαίνω για τις έννοιες στη Φιλοσοφία.
Ως προς το περιεχόμενο/πληροφορίες	Οι πληροφορίες για τις αφηρημένες έννοιες είναι διαφορετικές από αυτές που αναφέρονται σε συγκεκριμένες έννοιες. Τρόποι πειθούς • Επίκληση στη λογική • Επίκληση στην αυθεντία • Επίκληση στο συναίσθημα	Αξιοποιώ όσα μαθαίνω για τον τρόπο οργάνωσης των παραγράφων: • ορισμός(ιδιότητες) • διαίρεση (ιδιότητες των μορφών της έννοιας) • σύγκριση-αντίθεση (διαφορετικές ιδιότητες εννοιών) • αναλογία(ομοιες ιδιότητες δυο εννοιών) • παραδείγματα(που επεξηγούν ή τεκμηριώνουν) • αίτιο-αιτιατό(αιτίες και αποτελέσματα) • αιτιολόγηση(ισχυρισμός και επιχειρήματα και τεκμήρια) • συνδυασμός μεθόδων(ποικίλες πληροφορίες) Από τα λεκτικά στοιχεία (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, συνδετικές λέξεις) αναγνωρίζω το είδος των πληροφοριών. Αξιοποιώ όσα μαθαίνω για τα μέσα πειθούς: • επιχειρήματα και τεκμήρια • αυθεντίες • ρητορικές τεχνικές (σε περίπτωση επίκλησης στο συναίσθημα)
Ως προς την οργάνωση της παραγράφου	Θέση της θεματικής πρότασης Μεγάλες παράγραφοι Μακροπερίοδος λόγος Απουσία δεικτών συνοχής	• Δεν βρίσκεται πάντα στην αρχή της παραγράφου • Προσέχω τη συλλογιστική πορεία (παραγωγική ή επαγωγική) • Μπορεί να απουσιάζει • Διαβάζω κατά περίοδο • Παλίνδρομη ανάγνωση • Αναγνωρίζω τις λογικές σχέσεις ανάμεσα στις περιόδους με την «παλίνδρομη ανάγνωση» • Προϋπόθεση: η γνώση της συνοχής

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2021-2022
Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

	Δυσκολίες	Αξιοποιώ τη διδασκόμενη θεωρία
Ως προς το λεξιλόγιο	• Πολυσημία των λέξεων • Λόγιο λεξιλόγιο • Ειδικό λεξιλόγιο • Σημασία λέξεων (κυριολεξία, μεταφορά, συνώνυμα, αντώνυμα κ.λπ.) • Σχήματα λόγου Λέξεις σε σημεία στίξης [(), [«»], [– –]	Σε περίπτωση πολυσημίας αναγνωρίζω το περιεχόμενο της λέξης. Αποκωδικοποιώ τη σημασία κάθε λέξης σε κάθε πρόταση. Αναγνωρίζω τον ρόλο και τη λειτουργία (δηλωτική ή σχολιαστική) των σημείων στίξης στις λέξεις.
Ως προς τις προτάσεις	Ερωτηματικές προτάσεις	Αναγνωρίζω το είδος και τη λειτουργία τους.

Προϋποθέσεις

- Να διαθέτω πλούσιο λεξιλόγιο για να αναγνωρίζω τη σημασία των λέξεων (ρημάτων, επιθέτων, επιρρημάτων, ουσιαστικών, συνδέσμων, προθετικών συνόλων).
- Να γνωρίζω πολλές έννοιες που αναφέρονται σε επιστημονικά, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, ηθικά θέματα, αφού στα κείμενα οι περισσότερες λέξεις είναι ουσιαστικά που συμβολίζουν έννοιες.
- Να αναγνωρίζω πολύ καλά τη διδασκόμενη θεωρία.

Κείμενο πειθούς

Ενέργεια πρώτη :

1η Αδιάκοπη ανάγνωση-εντοπισμός του θέματος του κειμένου

Εντοπίζω τους τρόπους συνοχής που δηλώνουν το ίδιο θέμα

Μια σημαντική πρόκληση στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα είναι με ποιον τρόπο θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η απάντηση είναι: κατάλληλη αγωγή και παιδεία. Το ίδιο ισχύει για τα ηθικά διλήμματα που θέτει η ασύλληπτη επιστημονική πρόοδος (κλωνοποίηση, παραγωγή ανθρώπινων εμβρύων, μεταλλαγμένα προϊόντα, οικολογικές καταστροφές κ.α.). Το κράτος πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Η ευρύτερη καλλιέργεια είναι προσωπική κατάρκτηση που απαιτεί θυσίες. Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρκτηση μετατοπίζει το κέντρο βάρους από το κράτος στο άτομο, το οποίο οφείλει να έρθει σε επαφή με πολλούς τομείς γνώσης σε διάφορες μορφές της. Η μετάδοση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία προϋποθέτει γλωσσομάθεια, ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης στο "παγκόσμιο χωριό", στο οποίο έχει μεταβληθεί ο πλανήτης μας. Και εδώ στην Ελλάδα έχουν γίνει ορατές οι πολλαπλές όψεις της παγκοσμιοποίησης στην κοινωνιολογική και οικονομική εκδοχή της. Τα όρια των εθνικών κρατών, στην παραδοσιακή μορφή τους, εξαλείφονται, καθώς διακινούνται εκατομμύρια άνθρωποι, αγαθά και ιδέες, με απίστευτη ταχύτητα. Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα και στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, η επιβολή του καταναλωτικού προτύπου της αφθονίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη, η κρίση της δημοκρατικής συμμετοχής και τους κρατους πρόνοιας, η κοινωνική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός και τόσα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος δημιουργούν κλίμα ανησυχίας για το μέλλον.

Η αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου κατά την τρίτη χιλιετία μπορεί να προκύπτει από τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της αποστολής της εκπαίδευσης. Το παλιό μοντέλο, που ισχύει ακόμη στην Ελλάδα, και το οποίο στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια (συσσώρευση γνώσεων στο παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό σχολείο) πρέπει να αντικατασταθεί από ποιοτικά κριτήρια. Η απλή παροχή γνώσεων δεν ωφελεί πια. Οι μαθητές και οι φοιτητές, όπως και κάθε άνθρωπος, πρέπει να μάθουν να αξιοποιούν τις ευκαιρίες για μάθηση, που τους δίνονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα τονίζεται ότι η δια βίου εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης: 1. Μαθαίνω να αποκτώ τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. 2. Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτώ όχι μόνο επαγγελματική κατάρκτηση αλλά και γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. 3. Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών

Λέξεις/έννοιες(παιδεία)
Χρήση αντωνυμίας

Επανάληψη λέξης και συνώνυμο
Νέα λέξη-υπώνυμο της παιδείας
Χρήση γενικότερου όρου για την παιδεία
Νέα λέξη/έννοια

Επανάληψη λέξης
Όρος που αναφέρεται στο θέμα (εκπαίδευση)

Χρήση λέξεων που είναι νοηματικά συγγενείς από τον ίδιο θεματικό χώρο
Συνώνυμη λέξη για τη δια βίου εκπαίδευση
Επανάληψη λέξης

Λέξεις νοηματικά συγγενείς από τον ίδιο θεματικό χώρο
Επανάληψη λέξης
Επανάληψη λέξης

αλληλεξαρτήσεων -συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και της ειρήνης.

4. Μαθαίνω να ζω με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητα μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα. Για το λόγο αυτόν, η εκπαίδευση δεν πρέπει να παραμελεί την ανάπτυξη των ατομικών δυνατοτήτων, τη μνήμη, τη λογική κρίση, την αίσθηση του ωραίου, τις φυσικές ικανότητες του ατόμου και τη δεξιότητα της επικοινωνίας, με παράλληλη ευαισθησία στη χρήση της μητρικής γλώσσας.

Επανάληψη λέξης

Επανάληψη λέξης

*Χρήση λέξεων νοηματικά
συγγενών από τον ίδιο
θεματικό χώρο.*

§4

Θεμα του κειμένου: παιδεία και δια βίου εκπαίδευση

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2021-2022

Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

Αξιοποιώ όσα διδάσκονται για τους τρόπους ανάπτυξης της παραγράφου για να αναγνωρίσω το είδος των πληροφοριών

Ορισμός

Σκοπός:

Η διευκρίνιση του περιεχομένου της έννοιας

Θεματική Περίοδος	Οριστέα έννοια + γένος + ειδοποιός διαφορά
Λεπτομέρειες	Περιγραφή των γνωρισμάτων της έννοιας

Αίτιο-Αιτιώ

Σκοπός:

Η απόδειξη της σχέσης αιτίου-αποτελέσματος

Θεματική Περίοδος	Σχέση αιτίου-αιτιατού
Λεπτομέρειες	Αιτίες + Αποτελέσματα

Διαίρεση

Σκοπός:

Η ανάλυση και διευκρίνιση των μορφών της έννοιας

Θεματική Περίοδος	Διαιρετέα έννοια + μέλη της διαίρεσης/μορφές
Λεπτομέρειες	Διασαφήσεις για κάθε μορφή της έννοιας

Αναλογία

Σκοπός:

Η επεξήγηση μιας άγνωστης έννοιας μέσω μιας έννοιας οικείας στον αναγνώστη

Θεματική Περίοδος	Διατύπωση αναλογίας
Λεπτομέρειες	Ομοιότητες των δύο εννοιών

Παραδείγματα

Σκοπός:

Η επεξήγηση ή η τεκμηρίωση

Θεματική Περίοδος	Διατύπωση άποψης
Λεπτομέρειες	Παραδείγματα

Απολόγηση

Σκοπός:

Απολόγηση ή ανασκευή άποψης

Θεματική Περίοδος	Διατύπωση άποψης
Λεπτομέρειες	Επιχειρήματα, τεκμήρια, αυθεντίες

Σύγκριση-Αντίθεση

Σκοπός:

Η ανάδειξη των διαφορών μεταξύ εννοιών των οποίων το περιεχόμενο συγχέεται

Θεματική Περίοδος	Διατύπωση αντίθεσης
Λεπτομέρειες	Διαφορές των δύο εννοιών

Συνδυασμός Μεθόδων

Σκοπός:

Η ανάλυση της θέσης του συγγραφέα με χρήση ποικίλων πληροφοριών

Θεματική Περίοδος	Διατύπωση άποψης
Λεπτομέρειες	Ποικίλες πληροφορίες

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2021-2022

Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

Επομένως, διαβάζω κατά περίοδο σε περίπτωση μικροπερίόδου λόγου για να εντοπίσω:

α. το/α θέμα/τα

β. τις πληροφορίες που αναφέρονται σε αυτό/ά.

Τα θέματα/έννοιες διατυπώνονται

Οι πληροφορίες για το/α θέμα/τα διατυπώνονται με ρηματικές φράσεις

1 με μία λέξη

2 με ονοματικές φράσεις
(Ουσιαστικά & προσδιορισμοί)

- επίθεια
- γενική προσδιοριστική
- προθετικά σύνολα
- αναφορικές
- προσδιοριστικές
- προιότητες

3 Όταν πρόκειται για νέο/α θέμα/τα, δηλώνεται/ονται με νέα/ες λέξη/εις

4 Όταν πρόκειται για το ίδιο θέμα, δηλώνεται με

- επανάληψη λέξης
- παράλειψη λέξης
- αντικατάσταση λέξης από
 - συνώνυμη
 - αντωνυμία
 - γενικότερο όρο
 - υπερώνυμο
 - συνυπώνυμο
 - λέξεις με νοηματική συγγένεια από τον ίδιο θεματικό χώρο [σελ. 68]

5 ρήματα

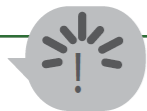
- που δηλώνουν
- ιδιότητες
 - συγκρίσεις
 - αποτελέσματα
 - αλήθειες
 - προϋποθέσεις κ.τ.λ.

6 άλλη/ες έννοια/ες
(ονοματική φράση ή ονοματικές προτάσεις)

7 επιρρηματικοί προσδιορισμοί

8 επιρρηματικές προτάσεις

- τελικές (σκοπός)
- αιτιολογικές (επιχείρημα;)
- αποτελεσματικές (αποτέλεσμα)
- συμπερασματικές (συμπέρασμα)
- υποθετικές (προϋπόθεση)
- αντιθετικές (αντίθεση)
- χρονικές (χρονική σχέση)

Προσοχή: Λόγω της πολυποικίλης σύνταξης στη νέα ελληνική γλώσσα, το θέμα της περιόδου

- δεν είναι πάντα το υποκείμενο της πρότασης
- δεν βρίσκεται πάντα στην αρχή της πρότασης
- μπορεί να προηγείται η ρηματική φράση και να ακολουθεί το θέμα.

Ιδιαίτερα σε περίπτωση που σε κάθε περίοδο εισάγονται νέες έννοιες/θέματα, ενεργοποιώ την παλινδρομη ανάγνωση. Δηλαδή, αναγνωρίζω το είδος των πληροφοριών σε κάθε παράγραφο και στη συνέχεια επισημαίνω τη λογική σχέση που έχουν οι επόμενες πληροφορίες με τις προηγούμενες.

Το ρήμα της πρότασης δηλώνει τη λογική σχέση ανάμεσα στα θέματα της περιόδου:

Το/τα θέμα/-τα της πρότασης

άλλο/α θέμα/τα

Δηλαδή, οι έννοιες που συμπληρώνουν το ρήμα μπορεί να έχουν τις εξής σχέσεις με το θέμα/έννοια της περιόδου:

- θέμα και ιδιότητες
- Διασαφήσεις, επεξηγήσεις
- Αξιολογικές κρίσεις
- Συγκρίσεις
- Αντιθέσεις
- Αναλογίες
- αίτιο-αποτέλεσμα
- προϋπόθεση-αποτέλεσμα
- πρόβλημα-λύση
- ενέργεια-σκοπός
- ενέργεια-αποτέλεσμα
- προοπτικές ενός εγχειρήματος
- άποψη του συγγραφέα ή άλλων και επιχείρημα
- Συμπεράσματα
- Αυθεντίες (γνώμες ειδικών)
- Τεκμήρια
 - Παραδείγματα
 - Επικαιρικά ή ιστορικά γεγονότα
 - Εμπειρικές αλήθειες
 - Στατιστικά στοιχεία
 - Αριθμητικά δεδομένα
 - Πορίσματα ερευνών ή μελετών
- Ιστορική αναδρομή
- Προβλήματα-λύσεις
- Προβληματισμοί
- Αφηγήσεις περιστατικών, γεγονότων
- Βιώματα
- Εμπειρίες
- Συναισθήματα

Στην προκειμένη περίπτωση, τα ρήματα είναι οι «λέξεις- κλειδιά» για την κατανόηση του αρχικού κειμένου.

1. Εντοπίζω το/α θέμα/τα και τις σημαντικές πληροφορίες σε κάθε παράγραφο

§1

Μια σημαντική πρόκληση στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα είναι με ποιον τρόπο θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η απάντηση είναι: κατάλληλη αγωγή και παιδεία. Το ίδιο ισχύει για τα ηθικά διλήμματα που θέτει η ασύλληπτη επιστημονική πρόοδος (κλωνοποίηση, παραγωγή ανθρώπινων εμβρύων, μεταλλαγμένα προϊόντα, οικολογικές καταστροφές κ.α.). Το κράτος πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Η ευρύτερη καλλιέργεια είναι προσωπική κατάκτηση που απαιτεί θυσίες. Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση μετατοπίζει το κέντρο βάρους από το κράτος στο άτομο, το οποίο οφείλει να έρθει σε επαφή με πολλούς τομείς γνώσης σε διάφορες μορφές της. Η μετάδοση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία προϋποθέτει γλωσσομάθεια, ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης στο "παγκόσμιο χωριό", στο οποίο έχει μεταβληθεί ο πλανήτης μας. Και εδώ στην Ελλάδα έχουν γίνει ορατές οι πολλαπλές όψεις της παγκοσμιοποίησης στην κοινωνιολογική και οικονομική εκδοχή της. Τα όρια των εθνικών κρατών, στην παραδοσιακή μορφή τους, εξαλείφονται, καθώς διακινούνται εκατομμύρια άνθρωποι, αγαθά και ιδέες, με απίστευτη ταχύτητα. Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα και στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, η επιβολή του καταναλωτικού προτύπου της αφθονίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη, η κρίση της δημοκρατικής συμμετοχής και τους κράτους πρόνοιας, η κοινωνική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός και τόσα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος δημιουργούν κλίμα ανησυχίας για το μέλλον.

§2

Η αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου κατά την τρίτη χιλιετία μπορεί να προκύπτει από τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της αποστολής της εκπαίδευσης. Το παλιό μοντέλο, που ισχύει ακόμη στην Ελλάδα, και το οποίο στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια (συσσώρευση γνώσεων στο παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό σχολείο) πρέπει να αντικατασταθεί από ποιοτικά κριτήρια. Η απλή παροχή γνώσεων δεν ωφελεί πια. Οι μαθητές και οι φοιτητές, όπως και κάθε άνθρωπος, πρέπει να μάθουν να αξιοποιούν τις ευκαιρίες για μάθηση, που τους δίνονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

§3

Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα τονίζεται ότι η δια βίου εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης: 1. Μαθαίνω να αποκτήω τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. 2. Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτήω όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση αλλά και γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. 3. Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών αλληλεξαρτήσεων -συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και της ειρήνης. 4. Μαθαίνω να ζω με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητά μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα. Για το λόγο αυτόν, η εκπαίδευση δεν πρέπει να παραμελεί την ανάπτυξη των ατομικών δυνατοτήτων, τη μνήμη, τη λογική κρίση, την αίσθηση του ωραίου, τις φυσικές ικανότητες του ατόμου και τη δεξιότητα της επικοινωνίας, με παράλληλη ευαισθησία στη χρήση της μητρικής γλώσσας.

Σημείωση:

Οι λέξεις με έντονα γράμματα είναι τα θέματα/ έννοιες

Οι υπογραμμισμένες φράσεις είναι οι κύριες πληροφορίες

α4. Πώς διαβάζω για να κατανοήσω τις πληροφορίες του κειμένου, αξιοποιώντας όσα διδάσκομαι για τα στοιχεία του κειμένου

1. Αναγνωρίζω τη σημασία κάθε λέξης σε κάθε πρόταση

- ουσιαστικά
- επίθετα
- ρήματα
- μετοχές
- επιρρήματα
- προθετικά σύνολα
- αντωνυμίες
- σύνδεσμοι

2. Αναγνωρίζω τον ρόλο κάθε πρότασης

- ερωτηματικές
- δευτερεύουσες (ονοματικές ή επιρρηματικές)

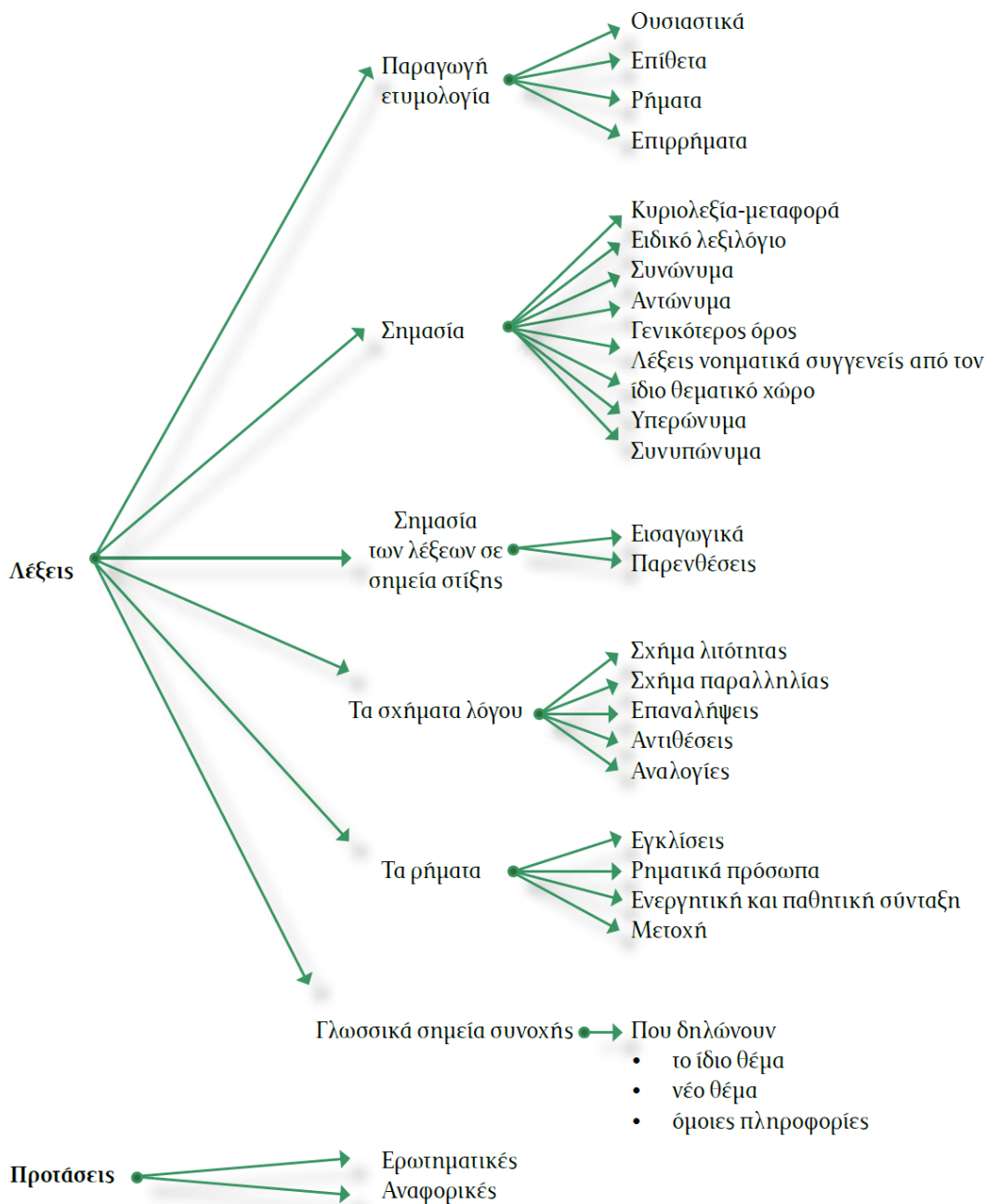
3. Αναγνωρίζω τα γλωσσικά σημεία συνοχής

4. Αξιοποιώ την παλίνδρομη ανάγνωση,

δηλαδή αναγνωρίζω το είδος των πληροφοριών σε μια περίοδο και τη λογική σχέση τους με τις πληροφορίες της προηγούμενης περιόδου.

Αξιοποιώ τη διδασκόμενη θεωρία για το λεξιλόγιο των κειμένων και τα είδη των προτάσεων

Αξιοποιώ την παλίνδρομη ανάγνωση

1 Εντοπίζω το/α θέμα/τα σε κάθε περίοδο και αναγνωρίζω τη λογική σχέση που δηλώνει το ρήμα ανάμεσα στα θέματα της πρότασης.

Η [/] δηλώνει το θέμα της πρότασης. Οι υπογραμμισμένες φράσεις δηλώνουν τη ρηματική φράση. Οι λέξεις με έντονα γράμματα δηλώνουν τα θέματα της πρότασης.

Π1 Μια σημαντική πρόκληση στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα/ είναι με ποιον τρόπο θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Π2 Η απάντηση είναι: / κατάλληλη αγωγή και παιδεία. Π3. Το ίδιο / ισχύει για τα ηθικά διλήμματα που θέτει η ασύλληπτη επιστημονική πρόοδος (κλωνοποίηση, παραγωγή ανθρώπων εμβρύων, μεταλλαγμένα προϊόντα, οικολογικές καταστροφές κ.ά.). Π4 Το κράτος / πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Π5 Η ευρύτερη καλλιέργεια / είναι προσωπική κατάκτηση που απαιτεί θυσίες. Π6 Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση / μετατοπίζει το κέντρο βάρους από το κράτος στο άτομο, το οποίο οφείλει να έρθει σε επαφή με πολλούς τομείς γνώσης σε διάφορες μορφές της. Π7 Η μετάδοση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία / προϋποθέτει γλωσσομάθεια, ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης στο «παγκόσμιο χωριό», στο οποίο έχει μεταβληθεί ο πλανήτης μας. Π8 Και εδώ στην Ελλάδα έχουν γίνει ορατές / οι πολλαπλές όψεις της παγκοσμιοποίησης στην κοινωνιολογική και οικονομική εκδοχή της. Π9 Τα όρια των εθνικών κρατών, στην παραδοσιακή μορφή τους, / εξαλείφονται, καθώς διακινούνται εκατομμύρια άνθρωποι, αγαθά και ιδέες, με απίστευτη ταχύτητα. Π10 Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα και στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, η επιβολή του καταναλωτικού προτύπου της αφθονίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη, η κρίση της δημοκρατικής συμμετοχής και του κράτους πρόνοιας, η κοινωνική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός και τόσα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος/ δημιουργούν κλίμα ανησυχίας για το μέλλον.

Π1-Π3
Προβληματισμός /
απάντηση

Νέα θέματα
Π4 -Π9
Εμπειρικές αλήθειες
Νέο θέμα

Νέα θέματα
(Προϋποθέσεις)

Αποτελέσματα στην
Ελλάδα

Νέα θέματα-
επιπτώσεις της
παγκοσμιοποίησης

Π10
Πολλά θέματα
Αποτέλεσμα

2 Αφού κατανοήσω το είδος της πληροφορίας σε κάθε περίοδο, με την παλίνδρομη ανάγνωση, αναγνωρίζω τις λογικές σχέσεις των πληροφοριών.

- Π1-Π3 Με την παιδεία
- θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, τη ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης
 - και θα αντιμετωπιστούν οι φόβοι λόγω των νέων επιστημονικών επιτευγμάτων
- Π4-Π6 Η παιδεία και η διά βίου εκπαίδευση
- προϋποθέτουν προσωπική προσπάθεια
- Π7-Π10 Η παγκοσμιοποίηση
- απαιτεί παιδεία, δηλαδή νέες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, ωστόσο προκαλεί στον κόσμο και στην Ελλάδα πολλά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που προκαλούν ανησυχία.

Στην περίληψη αποδίδω τις λογικές σχέσεις των θεμάτων/εννοιών.

Ο συγγραφέας θεωρεί ότι μόνο με την παιδεία που κατακτάται με τη διά βίου εκπαίδευση από το άτομο θα αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα και η Ελλάδα λόγω της παγκοσμιοποίησης.